

หลักสูตร การทำแหนมหมู
จำนวน 3 ชั่วโมง กลุ่มสนใจ กลุ่มพัฒนาอาชีพ

โดย

กศน.ตำบลลาดโพธิ์
ศูนย์การศึกษาnonระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลำปลายมาศ
สำนักงาน กศน.จังหวัดบุรีรัมย์
สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

รายละเอียดหลักสูตร ชื่อหลักสูตร การทำแหนมหมู จำนวน 3 ชั่วโมง

ชื่อสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลำปลายมาศ
จังหวัด บุรีรัมย์

ความเป็นมา

การทำแหนมหมูเป็นอาหารพื้นบ้านของภาคอีสานมาซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย
ของเราแต่ช้านานมาซึ่งปัจจุบันได้นำมาประกอบเป็นอาชีพซึ่งทำรายได้ให้กับครอบครัวเป็นจำนวนมาก และ
แหนมหมูก็สามารถทำได้ง่ายๆ และเป็นอาหารที่อร่อยและทำได้ง่ายนิยมกินกับข้าวเหนียวสามารถห่อ
หรือพกติดตัวไปทำงานด้วยได้ง่าย การทำแหนมหมู จะนิยมห่อด้วยใบตองเพราะจะทำให้แหนมหมูมีรสชาติที่
กลมกล่อม และจะได้กลิ่นหอมของใบตอง นั่นเองยังประกอบด้วยโภชนาการที่มีสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกาย
เช่น เนื้อหมู จะให้สารอาหารจำพวก โปรตีน และยังมีสมุนไพรแบบไทยๆเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกด้วย
อย่าง กระเทียมซึ่งกระเทียมจะช่วยลดไข้หวัดได้และยังช่วยบำรุงหัวใจได้อีกด้วย เทำนี้เราก็จะได้แหนมหมูไว้
บริโภคภายในครอบครัว

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลำปลายมาศ โดย กศน.ตำบลลาดโพธิ์
ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะอาชีพการ จึงได้จัดทำหลักสูตรการทำแหนมหมู จำนวน 3 ชั่วโมง
เพื่อเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และผู้ที่สนใจฝึกอาชีพเพื่อการมีงานทำในชุมชนได้นำความรู้ที่ได้รับไปเป็น
แนวทางในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชน ได้อย่างมั่นคง

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นการจัดทำหลักสูตรอุตสาหกรรมที่มีความยืดหยุ่นด้านหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การ
วัดและการประเมินผล
2. มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพ ทัวถึง และ
เท่าเทียม สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง เป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความ
รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม 1
3. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะทางอาชีพ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการทำแหนมหมู
2. เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปประกอบอาชีพ ทำแหนมหมูสร้างรายได้
3. เพื่อให้ประชาชนนำไปเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักเพื่อสร้างรายได้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ ที่มีความสนใจอยากเรียนการทำแหนมหมู

จำนวน 6 คน

ระยะเวลา

ระยะเวลา ภาคทฤษฎี 30 นาที
ภาคปฏิบัติ 2 ชั่วโมง 30 นาที
รวม 3 ชั่วโมง

การจัดกระบวนการเรียนรู้

1. ความรู้พื้นฐาน ให้ความรู้โดยการบรรยาย จำนวน 1 ชั่วโมง
 - เรียนรู้วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการทำแหนมหมูเบื้องต้น
 - การเลือกวัตถุดิบสำหรับการทำแหนมหมู
2. ขั้นตอนการทำแหนมหมู จำนวน 2 ชั่วโมง
 - วิธีการทำแหนมหมู

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสาร/สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับการทำแหนมหมู
2. รูปภาพของจริง
3. สื่อบุคคล เช่น วิทยากร ผู้รู้ในชุมชน

การวัดและประเมินผล

- ตรวจผลงาน
- การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
- แบบประเมิน
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- ตรวจสอบผลงาน

การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

เอกสารหลักฐานการศึกษา

1. หลักฐานการประเมินผล
2. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
3. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระการประกอบอาชีพวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นในระดับใดระดับหนึ่ง

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตร
ชื่อหลักสูตร การทำแหนมหมู จำนวน 3 ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพ อุตสาหกรรม

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	ความรู้พื้นฐานการทำแหนมหมู	1.1 บอกวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำแหนมหมูได้ 1.2 บอกวัตถุดิบที่เหมาะสมในการทำแหนมหมู	1. ความรู้พื้นฐาน - เรียนรู้วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการทำแหนมหมู - การเลือกซื้อ วัตถุดิบที่เหมาะสมในการทำแหนมหมู	บรรยาย	1	
2	ขั้นตอนการทำแหนมหมู	2.1 ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทักษะในการทำแหนมหมู 2.2 ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์การบรรจุภัณฑ์ การทำแหนมหมู	2. ขั้นตอนการทำแหนมหมู - วิธีการทำแหนมหมู - การบรรจุภัณฑ์			2
จำนวนชั่วโมงทั้งสิ้น					1	2

โครงสร้างเนื้อหา

ชื่อหลักสูตร การทำแหนมหมู จำนวน 3 ชั่วโมง

แนวคิด

อาชีพการทำแหนมหมู เป็นการประกอบอาชีพด้านอาหารที่นำวัตถุดิบที่มีอยู่ และหาง่ายมาแปรรูปอาหาร และยังเป็นการถนอมอาหารแบบง่ายๆ ในสังคมปัจจุบันมนุษย์เราได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว และไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกมุมโลก มนุษย์จึงประสบปัญหาต่างๆตามมามากมาย โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้จะมีการประกอบอาชีพต่างๆเลี้ยงตัวเองและครอบครัวแล้ว ยังมีสิ่งทีถือว่าเป็นภาระหนัก คืออาหารเพื่อบริโภคประจำวัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์เราจะต้องสร้างขึ้นหรือหามาทดแทนโดยวิธีการต่างๆ เพื่อการอยู่รอดการทำแหนมหมู เป็นการแปรรูปอาหารให้เก็บได้นาน ฉบับภูมิปัญญาชาวบ้านสูตรดั้งเดิมที่สามารถหาวัตถุดิบได้ง่ายที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมาแปรรูปเพื่อให้เก็บไว้ได้นานและเป็นการสร้างมูลค่า สามารถทำเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนบอกวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำแหนมหมู
2. ผู้เรียนบอกวัตถุดิบที่เหมาะสมในการทำแหนมหมู
3. ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทักษะในการทำแหนมหมู
4. ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์การบรรจุภัณฑ์ การทำแหนมหมู

ขอบข่ายเนื้อหา

ขอบข่ายเนื้อหา ใช้เวลาเรียนรู้ 3 ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 1 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 ความรู้พื้นฐานการทำแหนมหมู

- 1.1 เรียนรู้วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการทำแหนมหมู
- 1.2 การเลือกซื้อ วัตถุดิบที่เหมาะสมในการทำแหนมหมู

เรื่องที่ 2 ขั้นตอนการทำแหนมหมู

- 2.1 วิธีการทำแหนมหมู
- 2.2 การบรรจุภัณฑ์

เรื่องที่ 1 ความรู้พื้นฐานการทำเหมือง

เนื้อหาสาระ

1. ความรู้พื้นฐานการทำเหมือง
 - เรียนรู้วัสดุอุปกรณ์การทำเหมือง
 - การเลือกซื้อ วัสดุที่เหมาะสมในการทำเหมือง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนบอกวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำเหมือง
2. ผู้เรียนบอกวัสดุที่ที่เหมาะสมในการทำเหมือง

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1. ความรู้พื้นฐานการทำเหมือง

รายละเอียดเนื้อหา

ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานการทำแหนมหมู

1. ความหมาย/เป็นมา

แหนมหมู เป็นการแปรรูปอาหารอย่างง่าย และเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านเลือกใช้วัตถุดิบที่มีอยู่มากในธรรมชาติโดยมีวิธีการทำที่ไม่ยุ่งยาก การทำแหนมหมูหลายแบบ อาจใช้วัสดุที่ทำจากธรรมชาติ เช่น ใบตอง ในบางพื้นที่ใช้ถุงพลาสติกในการห่อแหนมหมูแบบลูกตุ้มจิว หรือ แบบแท่ง ยังสามารถหาอุปกรณ์ที่มีอยู่ในครัวเรือนในการทำแหนมหมูได้

2. ส่วนประกอบ

วัสดุ

- ใบตอง หรือ ถุงพลาสติกในการห่อ ยางรัดแกง

อุปกรณ์

- มีด หม้อ ถังมือ กาละมัง

วัตถุดิบ

- หมู หนัสมู กระเทียม ข้าวเหนียว เกลือ ผงปรุงรส

3. วิธีเลือกส่วนประกอบ

ในการทำแหนมหมูสำหรับวัสดุอุปกรณ์นั้นมืออยู่ทุกครัวเรือน สำหรับวัตถุดิบที่ใช้ เนื้อหมูต้องเป็นเนื้อหมูส่วนสะโพกเนื้อหมูต้องไม่ซ้ำ ฉ่ำน้ำ เอาแต่เนื้ออย่างเดียวแยกเอาพังที่ติดอกให้หมด ไม่ต้องล้างน้ำ จากนั้นนำมา มาสับหรือบดให้ละเอียด หนัสมูไม่ติดมัน นำมาตำหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ส่วนกระเทียมแกะเปลือกออกแล้วล้างให้สะอาด สิ่งสำคัญต้องสดใหม่สะอาด

4. วัสดุ/อุปกรณ์

- ใบตอง หรือ ถุงพลาสติก

- ยางรัดแกง

- มีด หม้อ ถังมือ และกาละมัง

- หมู หนัสมู

- กระเทียม เกลือ

- ข้าวเหนียว

5. วิธีการเลือกวัสดุอุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์ มีความสะอาด พอเหมาะต่อปริมาณ วัตถุดิบเนื้อหมูหนัสมูสดใหม่

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

- ล้างวัสดุอุปกรณ์ ให้สะอาดผึ่งให้แห้ง
- เนื้อหมูที่ใช้ส่วนสะโพกไม่ติดมัน เนื้อหมูต้องไม่ซ้ำ ฉ่ำน้ำ เอาแต่เนื้ออย่างเดียวแยกเอาพังพีตออกให้หมด ไม่ต้องล้างน้ำจากนั้นนำมา มาสับหรือบดให้ละเอียด
- หนังหมูไม่ติดมัน นำมาต้ม แล้วหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ
- ข้าวเหนียว แช่ไว้ 1 คืน แล้วนำมานึ่ง ก่อนมาผสมทิ้งไว้ให้เย็น
- กระเทียมปอกเปลือกแล้วล้างให้สะอาด

เรื่องที่ 2 ขั้นตอนการทำเหมือง

เนื้อหาสาระ

1. ขั้นตอนการทำเหมือง
 - เรียนรู้วิธีการทำเหมือง
 - การบรรจุภัณฑ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำเหมือง
2. ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์การบรรจุภัณฑ์ การทำเหมือง

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1. ขั้นตอนการทำเหมือง

รายละเอียดเนื้อหา

ตอนที่ 1 ขั้นตอนการทำแฮมหมู

1. ความหมาย/เป็นมา

การทำแฮมหมูเป็นอาหารพื้นบ้านของภาคอีสานมาซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย ของเราแต่นานมาซึ่งปัจจุบันได้นำมาประกอบเป็นอาชีพซึ่งทำรายได้ให้กับครอบครัวเป็นจำนวนมาก และแฮมหมูก็สามารถทำได้ง่าย ขั้นตอนการทำไม่ยุ่งยาก วัตถุดิบก็หาได้ง่ายจากในพื้นที่ จะนิยมห่อด้วยใบตองเพราะจะทำให้แฮมหมูมีรสชาติที่กลมกล่อม และจะได้กลิ่นหอมของใบตอง แฮมหมูจะกินได้ก็ต่อเมื่อ 2-3 วันผ่านไปแล้วหลังการห่อ แฮมหมูจะออกรสชาติ เปรี้ยว หรือ ส้ม ปัจจุบันได้นำมาประกอบเป็นอาชีพซึ่งทำรายได้ให้กับครอบครัวเป็นจำนวนมาก

2. ส่วนประกอบ

วัสดุ

- ใบตอง หรือ ถุงพลาสติกในการห่อ อยากรัดแกง

อุปกรณ์

- มีด หม้อ ถู่มือ กาละมัง

วัตถุดิบ

- หมู หนึ่งหมู กระเทียม ข้าวเหนียว เกลือ ผงปรุงรส

3. วิธีเลือกส่วนประกอบ

ในการทำแฮมหมูสำหรับวัสดุอุปกรณ์นั้นมืออยู่ทุกครัวเรือน สำหรับวัตถุดิบที่ใช้ เนื้อหมูต้องเป็นเนื้อหมูส่วนสะโพกเนื้อหมูต้องไม่ซ้ำ ฉ่ำน้ำ เอาแต่เนื้ออย่างเดียวแยกเอาพังที่ติดอกให้หมด ไม่ต้องล้างน้ำ จากนั้นนำมา มาสับหรือบดให้ละเอียด หนึ่งหมูไม่ติดมัน นำมาตำหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ส่วนกระเทียมแกะเปลือก ออกแล้วล้างให้สะอาด สิ่งสำคัญต้องสดใหม่สะอาด

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

เนื้อหมู 2 กิโล

หนึ่งหมู 1 กิโล

กระเทียม 4 ชีด

เกลือ 2 ชีด

ผงปรุงรส 1 ช้อนโต๊ะ

ข้าวเหนียว 4 ชีด

พริกสด ใส่อย่างละเม็ด ต่อ 1 ห่อ

ใบตองประมาณ 1-2 กก. (หรือ)

4. วัสดุ/อุปกรณ์

- ใบตอง หรือ ถุงพลาสติก
- ยางรัดแกง
- มีด หม้อ ทัพพี และกาละมัง
- หมู หนั๋งหมู
- กระเทียม เกลือ
- ข้าวเหนียว

5. วิธีการเลือกวัสดุอุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์ มีความสะอาด พอเหมาะต่อปริมาณ วัตถุดิบเนื้อหมูหนั๋งหมูสดใหม่

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

ขั้นตอนเตรียมวัตถุดิบ

- เลือกหมูเนื้อแดงส่วนสะโพกไม่ติดมัน นำมาบดละเอียด
- นำหนั๋งหมูมาต้มประมาณ 20 นาที พักไว้ให้เย็น แล่ส่วนที่เป็นไขมันออกให้เหลือส่วนที่เป็นหนังแก้ว จากนั้นนำมาหั่นเป็นเส้นฝอยความยาวประมาณ 2 cm
- ปอกกระเทียม ล้างให้สะอาดผึ่งให้แห้ง
- ล้างพริกให้สะอาดผึ่งให้แห้ง

ขั้นตอนการทำแหนมหมู

- นำหมูที่บดละเอียดมาผสมกับหนั๋งหมู นำกระเทียมโขลกละเอียด (แนะนำให้โขลกดีกว่าใส่เครื่องบดละเอียดจะได้กลิ่นที่หอมกว่า) เกลือ ผงปรุงรส ข้าวเหนียวที่นึ่งสุกแล้ว และกระเทียมที่โขลกไว้ อนาคตลูกเคล้าให้เข้ากัน

ขั้นตอนการห่อแหนมหมู

- เมื่อนำส่วนผสมมาคลุกเคล้ากันแล้ว มีขั้นตอนการห่อเป็นแบบใบตอง และห่อแบบใช้ถุงพลาสติก

การห่อแบบใบตอง

การห่อด้วยถุงพลาสติก

นำหมูมาห่อใส่
ถุงพลาสติกห่อเหมือน
ข้าวต้มมัด

นำหมูมาห่อใส่
ถุงพลาสติกต้นหมู
ปลายห่อแบบ
ลูกตุ้ม

นำหมูมาห่อใส่
ถุงพลาสติกอัดเป็น
แท่ง ห่อแบบเป็นแท่ง

- เมื่อนำหมูมาห่อเรียบร้อยแล้วก่อนจะรัดขานำพริกใส่ในหมูให้เรียบร้อย จากนั้นวางไว้ในอุณหภูมิห้องปกติ 1-2 วัน เมื่อออกรสเปรี้ยวได้ที่แล้วนำไปนึ่งในตุ๋นเย็นเพื่อไม่ให้หมูเปรี้ยวมากกว่านี้ จะทำไว้กินในครัวเรือน หรือนำไปขายสร้างรายได้

คณะผู้จัดทำหลักสูตรการทำขนมหมู

คณะที่ปรึกษา

1. นายวัชรินทร์ เขียวอ่อน	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอลำปลายมาศ
2. นายศิริศักดิ์ ทองเชิด	ตำแหน่ง ครูอาสาสมัครฯ
3. นายวงศ์ศักดิ์ โพธิ์จักร	ตำแหน่ง ครูอาสาสมัครฯ
4. นางสาวนันท์วัน สาน้อยกุล	ตำแหน่ง ครูอาสาสมัครฯ
5. นายพรราม โพธิ์งาม	ตำแหน่ง ครูอาสาสมัครฯ

คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร

1. นายกษิติศ สำรวมจิตร	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล
2. นางสาวเอมอร ปะเมสี	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล

ผู้รวบรวม เรียบเรียง ปรับปรุงต้นฉบับ และพิมพ์

1. นายกษิติศ สำรวมจิตร	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล
2. นางสาวเอมอร ปะเมสี	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล

ผู้ออกแบบปก

1. นายกษิติศ สำรวมจิตร	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล
2. นางสาวเอมอร ปะเมสี	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล